1954 METŲ HAGOS KONVENCIJOS DĖL KULTŪROS VERTYBIŲ APSAUGOS GINKLUOTO KONFLIKTO METU ANTRASIS PROTOKOLAS

Haga, 1999 m. kovo 26 d.

Šalys,

suvokdamos būtinybę pagerinti kultūros vertybių apsaugą ginkluoto konflikto atveju ir sukurti sustiprintą apsaugos sistemą specialiai pažymėtoms kultūros vertybėms apsaugoti;

dar kartą patvirtindamos Konvencijos dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu, sudarytos Hagoje 1954 m. gegužės 14 d., nuostatų svarbą ir pabrėždamos būtinybę papildyti tas nuostatas priemonėmis, sustiprinančiomis jų įgyvendinimą;

norėdamos suteikti Konvencijos Aukštosioms Susitariančiosioms Šalims būdus daugiau dalyvauti saugant kultūros vertybes ginkluoto konflikto atveju, tam sukuriant atitinkamas procedūras;

manydamos, kad taisyklės, reglamentuojančios kultūros vertybių apsaugą ginkluoto konflikto atveju, turi atspindėti pokyčius tarptautinėje teisėje;

patvirtindamos, kad klausimai, kurių nereglamentuoja šio Protokolo nuostatos, ir toliau bus sprendžiami pagal tarptautinės paprotinės teisės normas,

susitarė:

1 skyrius. Įžanga

1 straipsnis. Apibrėžimai

Šiame Protokole:

a) „Šalis“ – tai Valstybė, šio Protokolo Šalis;

b) „kultūros vertybė“ – tai kultūros vertybė, kaip nurodyta Konvencijos 1 straipsnyje;

c) „Konvencija“ – tai Konvencija dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu, sudaryta Hagoje 1954 m. gegužės 14 d.;

d) „Aukštoji Susitariančioji Šalis“ – tai Valstybė, šios Konvencijos Šalis;

e) „sustiprinta apsauga“ – tai sustiprintos apsaugos sistema, nustatyta 10 ir 11 straipsniais;

f) „karinis objektas“ – tai objektas, kuris dėl savo pobūdžio, vietos, paskirties ar panaudojimo veiksmingai prisideda prie karinių veiksmų ir kurio dalinis ar visiškas sunaikinimas, užėmimas ar neutralizavimas tuo metu vyraujančiomis aplinkybėmis suteikia aiškų karinį pranašumą;

g) „neteisėtas“ – tai prievartinis arba kitaip pažeidžiantis okupuotos teritorijos vidaus teisės galiojančias nuostatas arba tarptautinę teisę;

h) „Sąrašas“ – tai Kultūros vertybių, kurioms taikoma sustiprinta apsauga, tarptautinis sąrašas, sudarytas pagal 27 straipsnio 1dalies b punktą;

i) „generalinis direktorius“ – tai UNESCO generalinis direktorius;

j) „UNESCO“ – tai Jungtinių Tautų švietimo, mokslo ir kultūros organizacija;

k) „Pirmasis protokolas“ – tai Protokolas dėl kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu, sudarytas Hagoje 1954 m. gegužės 14 d.

2 straipsnis. Ryšys su Konvencija

Šalių tarpusavio santykiuose šis Protokolas papildo Konvenciją.

3 straipsnis. Taikymo sritis

1. Be nuostatų, kurios taikomos taikos metu, šis Protokolas taikomas ir atvejams, nurodytiems Konvencijos 18 straipsnio 1 ir 2 dalyse bei šio Protokolo 22 straipsnio 1 dalyje.

2. Jei viena iš ginkluoto konflikto šalių nėra saistoma šio Protokolo, šio Protokolo Šalys tarpusavio santykiuose lieka jo saistomos. Be to, šis Protokolas jas saisto Valstybės, konflikto šalies, kuri nėra Protokolo saistoma, atžvilgiu, jei pastaroji priima šio Protokolo nuostatas ir tol, kol ji jas taiko.

4 straipsnis. Ryšys tarp 3 skyriaus ir kitų Konvencijos bei šio Protokolo nuostatų

Šio Protokolo 3 skyriaus nuostatų taikymas nepažeidžia:

a) Konvencijos I skyriaus ir šio Protokolo 2 skyriaus nuostatų taikymo;

b) Konvencijos II skyriaus nuostatų taikymo, išskyrus tai, kad santykiuose tarp šio Protokolo Šalių, taip pat tarp vienos iš Šalių ir Valstybės, kuri priima ir taiko šį Protokolą pagal 3 straipsnio 2 dalį, tais atvejais, kai kultūros vertybėms suteikiama ir specialioji apsauga, ir sustiprinta apsauga, taikomos tiktai sustiprintos apsaugos nuostatos.

2 skyrius. Bendrosios apsaugos nuostatos

5 straipsnis. Kultūros vertybių saugumo užtikrinimas

Parengiamosios priemonės, kurių imamasi pagal Konvencijos 3 straipsnį kultūros vertybėms taikos metu apsaugoti nuo numatomų ginkluoto konflikto padarinių, atitinkamai apima aprašų rengimą, priemonių pavojaus atveju, skirtų apsaugai nuo gaisro ar pastatų sugriuvimo, planavimą, kilnojamųjų kultūros vertybių parengimą išvežimui arba deramą tokių vertybių apsaugą vietoje, taip pat kompetentingų valdžios organų, atsakingų už kultūros vertybių saugojimą, paskyrimą.

6 straipsnis. Pagarba kultūros vertybėms

Siekiant užtikrinti pagarbą kultūros vertybėms pagal Konvencijos 4 straipsnį:

a. atsisakyti laikytis įsipareigojimo nenukreipti karo veiksmų prieš kultūros vertybę, pasinaudojant Konvencijos 4 straipsnio 2 dalyje numatyta neišvengiamos karinės būtinybės sąlyga, galima tik tada, kai (ir tik tol, kol):

i. ta kultūros vertybė dėl savo panaudojimo yra paversta kariniu objektu, ir

ii. nėra įmanomo alternatyvaus būdo pasiekti tokį karinį pranašumą, kokį galima pasiekti karo veiksmus nukreipus prieš tą objektą;

b. atsisakyti įsipareigojimo nenaudoti kultūros vertybės tokiems tikslams, kurie gali kelti jai pavojų, kad ji bus sunaikinta ar apgadinta, pasinaudojant Konvencijos 4 straipsnio 2 dalyje numatyta neišvengiamos karinės būtinybės sąlyga, galima tik tada, kai (ir tik tol, kol) nėra pasirinkimo galimybės tarp tokio kultūros vertybės panaudojimo ir įmanomo alternatyvaus būdo panašiam kariniam pranašumui pasiekti;

c. sprendimą pasinaudoti neišvengiamos karinės būtinybės sąlyga priima tik karininkas, vadovaujantis bataliono dydžio ar didesniam kariniam vienetui, arba, jei to neleidžia aplinkybės, mažesniam kariniam vienetui;

d. jei leidžia aplinkybės, puolimo, grindžiamo pagal a punktą priimtu sprendimu, atveju perduodamas veiksmingas išankstinis įspėjimas.

7 straipsnis. Atsargos priemonės puolimo atveju

Nepažeidžiant kitų atsargos priemonių, kurių reikalauja tarptautinė humanitarinė teisė vykdant karines operacijas, kiekviena Konflikto šalis:

a. daro viską, kas įmanoma, kad įsitikintų, jog objektai, kuriuos ketinama pulti, nėra kultūros vertybės, saugomos pagal Konvencijos 4 straipsnį;

b. imasi visų įmanomų atsargos priemonių pasirinkdama puolimo priemones ir metodus, kad išvengtų ir, bet kokiu atveju, sumažintų atsitiktinę žalą kultūros vertybėms, saugomoms pagal Konvencijos 4 straipsnį;

c. susilaiko nuo sprendimo pradėti bet kokį puolimą, kuris gali padaryti atsitiktinės žalos kultūros vertybėms, saugomoms pagal Konvencijos 4 straipsnį, ir ta žala būtų pernelyg didelė, lyginant su konkrečiu ir tiesioginiu kariniu pranašumu, kurio tikimasi; bei

d. atšaukia arba sustabdo puolimą, jei paaiškėja, kad:

i. puolamas objektas yra kultūros vertybė, saugoma pagal Konvencijos 4 straipsnį;

ii. puolimas gali padaryti atsitiktinės žalos kultūros vertybėms, saugomoms pagal Konvencijos 4 straipsnį, ir ta žala būtų pernelyg didelė, lyginant su konkrečiu ir tiesioginiu kariniu pranašumu, kurio tikimasi.

8 straipsnis. Atsargos priemonės nuo karo veiksmų pasekmių

Konflikto Šalys, kiek tik įmanoma:

a. išgabena kilnojamąsias kultūros vertybes iš karinių objektų kaimynystės arba pasirūpina tinkama jų apsauga jų buvimo vietoje;

b. stengiasi nesirinkti karinių objektų, kurie yra arti kultūros vertybių.

9 straipsnis. Kultūros vertybių apsauga okupuotoje teritorijoje

Nepažeidžiant Konvencijos 4 ir 5 straipsnių nuostatų, Šalis, okupavusi visą kitos Šalies teritoriją arba jos dalį, okupuotoje teritorijoje draudžia ir užkerta kelią:

a. bet kokiam neteisėtam kultūros vertybių eksportui, perkėlimui ar jų nuosavybės perdavimui;

b. bet kokiems archeologiniams kasinėjimams, išskyrus ten, kur to būtinai reikia siekiant apsaugoti, užregistruoti arba išsaugoti kultūros vertybę;

c. bet kokiam kultūros vertybės pakeitimui ar jos naudojimo pakeitimui, kuriuo siekiama paslėpti arba sunaikinti kultūrinius, istorinius ar mokslinius įrodymus.

Išskyrus atvejus, kai to neleidžia aplinkybės, bet kokie kultūros vertybės archeologiniai kasinėjimai, jos pakeitimai ar jos naudojimo pakeitimai okupuotoje teritorijoje atliekami glaudžiai bendradarbiaujant su okupuotos teritorijos kompetentingais nacionaliniais valdžios organais.

3 skyrius. Sustiprinta apsauga

10 straipsnis. Sustiprinta apsauga

Kultūros vertybei gali būti suteikta sustiprinta apsauga, jei ji atitinka šias tris sąlygas:

a. jei tai – kultūros vertybė, turinti didžiausios svarbos žmonijai;

b. jei ji yra saugoma atitinkamų valstybės vidaus teisinių ir administracinių priemonių, pripažįstant jos išskirtinę kultūrinę ir istorinę vertę bei užtikrinant aukščiausią apsaugos lygį;

c. jei ji nėra naudojama kariniais tikslais arba karinėms zonoms pridengti ir jei Šalis, kuri kontroliuoja šią kultūros vertybę, yra padariusi pareiškimą, patvirtinantį, jog ji nebus taip naudojama.

11 straipsnis. Sustiprintos apsaugos suteikimas

1. Kiekviena Šalis turėtų Komitetui įteikti kultūros vertybių, kurioms ji ketina prašyti suteikti sustiprintą apsaugą, sąrašą.

2. Šalis, kurios jurisdikcijoje ar kontrolėje yra kultūros vertybė, gali prašyti, kad ji būtų įtraukta į Sąrašą, kuris sudaromas pagal 27 straipsnio 1 dalies b punktą. Šiame prašyme turi būti nurodyta visa reikiama informacija, susijusi su 10 straipsnyje minimais kriterijais. Komitetas gali pakviesti Šalį pateikti prašymą, kad kultūros vertybė būtų įtraukta į Sąrašą.

3. Kitos Šalys, Tarptautinis mėlynojo skydo komitetas ir kitos nevyriausybinės organizacijos, turinčios reikiamos kompetencijos, gali Komitetui rekomenduoti konkrečias kultūros vertybes. Tokiais atvejais Komitetas gali nuspręsti pakviesti Šalį pateikti prašymą, kad kultūros vertybė būtų įtraukta į Sąrašą.

4. Nei prašymas įtraukti į Sąrašą kultūros vertybę, esančią teritorijoje, į kurios suverenitetą ar jurisdikciją pretenduoja daugiau nei viena Valstybė, nei tos kultūros vertybės įtraukimas į Sąrašą jokiais būdais nepažeidžia ginčo šalių teisių.

5. Gavęs prašymą kultūros vertybę įtraukti į Sąrašą, Komitetas apie prašymą informuoja visas Šalis. Per šešiasdešimt dienų Šalys gali pateikti Komitetui prieštaravimus dėl tokio prašymo. Šie prieštaravimai pateikiami tik 10 straipsnyje nurodytų kriterijų pagrindu. Jie turi būti konkretūs ir susieti su faktais. Komitetas apsvarsto prieštaravimus ir, prieš priimdamas sprendimą, suteikia įtraukimo į Sąrašą prašančiai Šaliai tinkamą galimybę pateikti atsakymą. Tais atvejais, kai Komitetui pateikiami tokie prieštaravimai, sprendimai dėl įtraukimo į Sąrašą, nepaisant 26 straipsnio nuostatų, priimami keturių penktadalių dalyvaujančių ir balsuojančių Komiteto narių balsų dauguma.

6. Priimdamas sprendimą dėl prašymo, Komitetas turėtų atsiklausti vyriausybinių ir nevyriausybinių organizacijų, taip pat atskirų ekspertų patarimo.

7. Sprendimas suteikti ar nesuteikti sustiprintą apsaugą gali būti priimtas tik 10 straipsnyje nurodytų kriterijų pagrindu.

8. Išskirtiniais atvejais, kai Komitetas nusprendžia, jog Šalis, prašanti įtraukti kultūros vertybę į Sąrašą, negali įvykdyti 10 straipsnio b punkto kriterijų, Komitetas gali nuspręsti suteikti sustiprintą apsaugą, jei prašančioji Šalis pateikia tarptautinės pagalbos prašymą pagal 32 straipsnį.

9. Prasidėjus karo veiksmams, konflikto Šalis gali skubos tvarka prašyti jos jurisdikcijoje arba kontrolėje esančiai kultūros vertybei suteikti sustiprintą apsaugą, perduodama šį prašymą Komitetui. Komitetas nedelsdamas išsiunčia šį prašymą visoms konflikto Šalims. Tokiais atvejais Komitetas Šalių prieštaravimus svarsto paspartinta tvarka. Sprendimas suteikti laikinąją sustiprintą apsaugą priimamas kaip galima greičiau ir, nepaisant 16 straipsnio nuostatų, keturių penktadalių dalyvaujančių ir balsuojančių Komiteto narių balsų dauguma. Komitetas gali suteikti laikinąją sustiprintą apsaugą, kol bus baigta sustiprintos apsaugos suteikimo įprastinė procedūra, jei laikomasi 10 straipsnio a ir b punktų kriterijų.

10. Kultūros vertybei sustiprintą apsaugą Komitetas suteikia nuo jos įtraukimo į Sąrašą momento.

11. Generalinis direktorius nedelsdamas pasiunčia Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui ir visoms Šalims pranešimus apie bet kokį Komiteto sprendimą dėl kultūros vertybės įtraukimo į Sąrašą.

12 straipsnis. Sustiprintą apsaugą turinčios kultūros vertybės neliečiamumas

Konflikto Šalys užtikrina sustiprintą apsaugą turinčios kultūros vertybės neliečiamumą, nesirinkdamos tos kultūros vertybės puolimo objektu ir nenaudodamos jos bei ją supančios aplinkos kaip paramos kariniams veiksmams.

13 straipsnis. Sustiprintos apsaugos praradimas

1. Sustiprintą apsaugą turinti kultūros vertybė tokią apsaugą praranda, tik jei:

a) tokia apsauga laikinai nutraukiama arba panaikinama pagal 14 straipsnį; arba

b) vertybė dėl to, kaip ji naudojama, tampa kariniu objektu – tokiu atveju sustiprinta apsauga prarandama visam tokio naudojimo laikotarpiui.

2. 1 dalies b punkte nurodytomis aplinkybėmis tokia vertybė gali būti puolimo objektu, tik jei:

a) puolimas yra vienintelė įmanoma priemonė nutraukti 1 dalies b punkte nurodytą vertybės naudojimą;

b) imamasi visų įmanomų atsargos priemonių pasirenkant puolimo būdus ir priemones, siekiant nutraukti tokį naudojimą ir išvengti žalos kultūros vertybei arba bet kokiu atveju kiek galima ją sumažinti;

c) išskyrus atvejus, kai dėl neatidėliotinos savigynos sumetimų to neleidžia aplinkybės;

i. įsakymą puolimui duoda aukščiausias operacinės vadovybės lygmuo;

ii. priešininko pajėgoms perduodamas išankstinis veiksmingas įspėjimas, reikalaujantis nutraukti 1 dalies b punkte nurodytą naudojimą;

iii. priešininko pajėgoms duodamas atitinkamas terminas ištaisyti situaciją.

14 straipsnis. Sustiprintos apsaugos laikinas nutraukimas arba panaikinimas

1. Jei kultūros vertybė nebeatitinka kurio nors iš šio Protokolo 10 straipsnyje nurodytų kriterijų, Komitetas gali laikinai nebetaikyti jai sustiprintos apsaugos statuso arba panaikinti šį statusą, išbraukdamas tą kultūros vertybę iš Sąrašo.

2. Tais atvejais, kai rimtai pažeidžiamos 12 straipsnio nuostatos dėl sustiprintą apsaugą turinčių kultūros vertybių, kadangi tos vertybės naudojamos kaip parama karo veiksmams, Komitetas gali laikinai nebetaikyti sustiprintos apsaugos statuso. Jei tokie pažeidimai yra nuolatiniai, Komitetas gali išskirtiniu sprendimu panaikinti sustiprintos apsaugos statusą, išbraukdamas tą kultūros vertybę iš Sąrašo.

3. Generalinis direktorius nedelsdamas pasiunčia Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui ir visoms šio Protokolo Šalims pranešimus apie bet kokį Komiteto sprendimą laikinai nutraukti arba panaikinti kultūros vertybės sustiprintą apsaugą.

4. Prieš priimdamas tokį sprendimą, Komitetas suteikia Šalims galimybę pareikšti savo nuomonę.

4 skyrius. Baudžiamoji atsakomybė ir jurisdikcija

15 straipsnis. Šiurkštūs šio Protokolo pažeidimai

1. Laikoma, kad asmuo padarė pažeidimą pagal šį Protokolą, jei tas asmuo tyčia ir pažeisdamas Konvenciją ar šį Protokolą padaro kurį nors iš toliau nurodytų veiksmų:

a) pasirenka kultūros vertybę, kuriai taikoma sustiprinta apsauga, atakos objektu;

b) naudoja kultūros vertybę, kuriai taikoma sustiprinta apsauga, arba ją supančią aplinką kaip paramą karo veiksmams;

c) sunaikina arba pasisavina pagal Konvenciją arba šį Protokolą saugomą kultūros vertybę;

d) pasirenka pagal Konvenciją arba šį Protokolą saugomą kultūros vertybę atakos objektu;

e) pavagia, pagrobia ar pasisavina pagal Konvenciją saugomą kultūros vertybę arba padaro vandalizmo aktą, nuo kurio ta vertybė nukenčia.

2. Kiekviena Šalis imasi reikiamų priemonių, kad šiame straipsnyje nurodyti pažeidimai pagal Šalių vidaus įstatymus būtų laikomi baudžiamaisiais nusikaltimais ir kad už tokius nusikaltimus būtų baudžiama tinkamomis bausmėmis. Imdamosi tokių priemonių, Šalys laikosi bendrųjų teisės ir tarptautinės teisės principų, įskaitant nuostatas, pagal kurias asmeninė baudžiamoji atsakomybė gali būti taikoma ir kitiems asmenims nei tie, kurie tiesiogiai padarė veiką.

16 straipsnis. Jurisdikcija

1. Nepažeidžiant šio straipsnio 2 dalies, kiekviena Šalis imasi būtinų įstatyminių priemonių, kad toliau išvardytais atvejais nustatytų savo jurisdikciją 15 straipsnyje nurodytiems pažeidimams:

a) kai toks pažeidimas padaromas tos Valstybės teritorijoje;

b) kai įtariamas pažeidėjas yra tos Valstybės nacionalinis subjektas;

c) pažeidimų, nurodytų 15 straipsnio a ir c punktuose, atvejais – kai įtariamas pažeidėjas yra jos teritorijoje.

2. Jurisdikcijos taikymo atžvilgiu, nepažeidžiant 28 Konvencijos straipsnio:

a) šis Protokolas netrukdo užtraukti asmeninę baudžiamąją atsakomybę ar taikyti jurisdikciją pagal atitinkamas nacionalinės ar tarptautinės teisės nuostatas arba įtakoti jurisdikcijos taikymą pagal įprastines tarptautinės teisės nuostatas;

b) išskyrus atvejus, kai Valstybė, kuri nėra šio Protokolo Šalis, priima ir taiko jo nuostatas pagal 3 straipsnio 2 dalį, ginkluotųjų pajėgų nariams ir Valstybės, kuri nėra šio Protokolo Šalis, nacionaliniams subjektams (išskyrus tuos nacionalinius subjektus, kurie tarnauja Valstybės, šio Protokolo Šalies, ginkluotosiose pajėgose) pagal šį Protokolą netaikoma asmeninė baudžiamoji atsakomybė, taip pat šis Protokolas neįpareigoja tokiems asmenims nustatyti jurisdikciją arba pritaikyti ekstradiciją.

17 straipsnis. Baudžiamasis persekiojimas

1. Jei Šalis, kurios teritorijoje nustatomas 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodytu pažeidimu įtariamas pažeidėjas, nevykdo to asmens ekstradicijos, ji nedarydama išimčių ir be reikalo nedelsdama perduoda to asmens bylą kompetentingoms institucijoms, kad būtų pradėtas baudžiamasis persekiojimas ir procesiniai veiksmai pagal tos Šalies vidaus įstatymus arba, jei taikytina, pagal atitinkamas tarptautinės teisės normas.

2. Nepažeidžiant atitinkamų tarptautinės teisės normų, jei jos taikytinos, kiekvienam asmeniui, kurio atžvilgiu vykdomi su Konvencija ar šiuo Protokolu susiję procesiniai veiksmai, garantuojamas nešališkas elgesys su juo ir nešališkas teismas pagal vidaus ir tarptautinę teisę visose procesinių veiksmų stadijose; jokiais atvejais tokiam asmeniui suteikiamos garantijos negali būti mažiau palankios nei tos garantijos, kurias suteikia tarptautinė teisė.

18 straipsnis. Ekstradicija

1. 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodyti pažeidimai laikomi pažeidimais, už kuriuos taikoma ekstradicija, įtrauktais į bet kokią Šalių ekstradicijos sutartį, sudarytą iki šio Protokolo įsigaliojimo. Šalys įsipareigoja įtraukti tokius pažeidimus į kiekvieną ekstradicijos sutartį, kurią jos gali sudaryti vėliau.

2. Jei Šalis, kuri taiko ekstradiciją tik tuo atveju, jei yra sudaryta atitinkama sutartis, gauna prašymą dėl ekstradicijos iš kitos Šalies, su kuria ji nėra sudariusi ekstradicijos sutarties, prašymą gaunanti Šalis savo nuožiūra gali laikyti šį Protokolą teisiniu pagrindu ekstradicijai dėl 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodytų pažeidimų.

3. Šalys, kurios nekelia sąlygos, kad tam, jog būtų taikoma ekstradicija, turi būti sudaryta atitinkama sutartis, 15 straipsnio 1 a ir c punktuose nurodytus pažeidimus tarpusavy pripažįsta pažeidimais, už kuriuos taikoma ekstradicija, laikantis prašymą gaunančios Šalies įstatymais nustatytų sąlygų.

4. Prireikus 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodyti pažeidimai ekstradicijos tikslais tarp Šalių traktuojami taip, lyg jie būtų buvę padaryti ne tik toje vietoje, kur jie buvo padaryti, bet taip pat ir Šalių, nustačiusių jurisdikciją pagal 16 straipsnio 1 dalį, teritorijoje.

19 straipsnis. Tarpusavio teisinė pagalba

1. Šalys viena kitai suteikia visokeriopą pagalbą atliekant tyrimą ar vykdant baudžiamąjį nagrinėjimą ar ekstradiciją dėl 15 straipsnyje nurodytų pažeidimų, įskaitant pagalbą gaunant Šalių turimus procesiniams veiksmams būtinus įrodymus.

2. Šalys vykdo šio straipsnio 1 dalyje numatytus įsipareigojimus pagal visas tarpusavio teisinės pagalbos sutartis ar susitarimus, kuriuos jos yra sudariusios. Jei tokių sutarčių ar susitarimų jos nėra sudariusios, Šalys vienos kitoms pagalbą teikia laikydamosi savo vidaus įstatymų.

20 straipsnis. Atsisakymo pagrindas

1. Ekstradicijos tikslais pažeidimai, nurodyti 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose, ir tarpusavio teisinės pagalbos tikslais pažeidimai, nurodyti 15 straipsnyje, nelaikomi politiniais nusikaltimais arba nusikaltimais, susijusiais su politiniais nusikaltimais, jie taip pat nelaikomi politinių motyvų inspiruotais nusikaltimais. Atitinkamai, tokiais nusikaltimais grindžiamas prašymas dėl ekstradicijos ar tarpusavio teisinės pagalbos negali būti atmestas vien dėl tos priežasties, kad jis susijęs su politiniu nusikaltimu ar nusikaltimu, susijusiu su politiniu nusikaltimu, ar politinių motyvų inspiruotu nusikaltimu.

2. Jokia šio Protokolo nuostata negali būti aiškinama kaip įpareigojanti taikyti ekstradiciją ar suteikti tarpusavio teisinę pagalbą, jei prašymą gaunanti Šalis turi pakankamą pagrindą manyti, kad prašymas dėl ekstradicijos už 15 straipsnio 1 dalies a ir c punktuose nurodytus nusikaltimus arba prašymas dėl tarpusavio teisinės pagalbos tiriant 15 straipsnyje nurodytus nusikaltimus yra pateiktas siekiant persekioti ar bausti asmenį dėl to asmens rasės, religijos, tautybės, etninės kilmės ar politinių įsitikinimų, arba jei ta Šalis mano, kad prašymo išpildymas dėl kurios nors iš šių priežasčių pakenktų to asmens padėčiai.

21 straipsnis. Priemonės dėl kitų pažeidimų

Nepažeidžiant Konvencijos 28 straipsnio, kiekviena Šalis priima tokias teisines, administracines ar drausminančias priemones, kokių gali prireikti pažaboti šiuos sąmoningai daromus veiksmus:

a. bet kokį Konvenciją ar šį Protokolą pažeidžiantį kultūros vertybių panaudojimą;

b. bet kokį nelegalų kultūros vertybių eksportą, kitokį išgabenimą ar nuosavybės perkėlimą iš okupuotos teritorijos, pažeidžiant Konvenciją ar šį Protokolą.

5 skyrius. Kultūros vertybių apsauga netarptautinio pobūdžio ginkluotų konfliktų metu

22 straipsnis. Netarptautinio pobūdžio ginkluoti konfliktai

1. Šis Protokolas taikomas netarptautinio pobūdžio ginkluoto konflikto, kilusio vienos iš Šalių teritorijoje, atveju.

2. Šis Protokolas netaikomas vidaus neramumų ir įtampos situacijoms, tokioms kaip riaušės, pavieniai ir sporadiški smurto aktai ir kiti panašaus pobūdžio veiksmai.

3. Jokia šio Protokolo nuostata neturi būti naudojama pakenkti Valstybės suverenitetui arba vyriausybės įsipareigojimui pasitelkus visas teisėtas priemones palaikyti ar atkurti viešąją tvarką Valstybėje ar apginti nacionalinę vienybę ir teritorinį Valstybės neliečiamumą.

4. Jokia šio Protokolo nuostata nepažeidžia Šalies, kurios teritorijoje kyla netarptautinis ginkluotas konfliktas, pirmumo teisės į jurisdikciją dėl 15 straipsnyje nurodytų pažeidimų.

5. Jokia šio Protokolo nuostata negali būti naudojama pateisinti tiesioginį ar netiesioginį kišimąsi, nesvarbu, dėl kokios priežasties, į ginkluotą konfliktą arba į Šalies, kurios teritorijoje vyksta konfliktas, vidaus ar išorės reikalus.

6. Šio Protokolo taikymas šio straipsnio 1 dalyje nurodytam atvejui nekeičia konflikto šalių teisinio statuso.

7. UNESCO gali pasiūlyti savo paslaugas konflikto šalims.

6 skyrius. Instituciniai klausimai

23 straipsnis. Šalių susitikimas

1. Šalių susitikimas šaukiamas tuo pačiu metu kaip ir UNESCO Generalinė Konferencija ir derinamas su Aukštųjų Susitariančių Šalių susitikimu, jei tokį susitikimą šaukia generalinis direktorius.

2. Šalių susitikimas patvirtina savo Reglamentą.

3. Šalių susitikimas vykdo šias funkcijas:

a) renka Komiteto narius pagal 24 straipsnio 1 dalį;

b) tvirtina pagal 27 straipsnio 1 dalies a punktą Komiteto parengtas Rekomendacijas;

c) rengia taisykles ir prižiūri kaip Komitetas naudoja Fondo lėšas;

d) svarsto pagal 27 straipsnio 1 dalies d punktą Komiteto parengtą ataskaitą;

e) aptaria kiekvieną su šio Protokolo taikymu susijusią problemą ir prireikus teikia rekomendacijas.

2. Mažiausiai vieno penktadalio Šalių prašymu generalinis direktorius sušaukia Neeilinį Šalių susitikimą.

24 straipsnis. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu komitetas

1. Įkuriamas Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu komitetas. Jį sudaro dvylika Šalių, kurios išrenkamos Šalių susitikimo metu.

2. Komitetas kartą per metus renkasi į eilinę sesiją, ir tais atvejais, kai mano esant reikalinga – į neeilines sesijas.

3. Rinkdamos Komiteto narius, Šalys siekia užtikrinti tolygų įvairių pasaulio regionų ir kultūrų atstovavimą.

4. Šalys, Komiteto narės, savo atstovais skiria asmenis, kurie turi reikiamą kvalifikaciją kultūros paveldo, gynybos ar tarptautinės teisės srityse; jos taip pat stengiasi tardamosi tarpusavy užtikrinti, kad Komitetas kaip visuma turėtų reikiamą visų šių sričių patirtį.

25 straipsnis. Kadencijos trukmė

1. Šalis išrenkama į Komitetą ketveriems metams ir turi teisę būti perrinkta kitai kadencijai tik vieną kartą.

2. Nepaisant šio straipsnio 1 dalies nuostatų, pusės per pirmuosius rinkimus išrinktų narių kadencijos laikas baigiasi po pirmosios eilinės Šalių susitikimo sesijos, kuri šaukiama po tos sesijos, kurios metu jie buvo išrinkti. Šiuos narius po pirmųjų rinkimų burtų keliu išrenka to susitikimo Pirmininkas.

26 straipsnis. Reglamentas

1. Komitetas priima savo Reglamentą.

2. Narių dauguma sudaro kvorumą. Komiteto sprendimai priimami dviejų trečdalių balsavime dalyvaujančių Komiteto narių balsų dauguma.

3. Nariai nedalyvauja balsavime dėl sprendimų, susijusių su kultūros vertybėmis, kurioms padaryta žala dėl ginkluoto konflikto, kurio šalimis yra tie nariai.

27 straipsnis. Funkcijos

1. Komitetas vykdo šias funkcijas:

a. rengia šio Protokolo įgyvendinimo Rekomendacijas;

b. suteikia, laikinai nutraukia arba panaikina sustiprintą kultūros vertybių apsaugą ir sudaro, prižiūri ir skelbia Sustiprintos apsaugos kultūros vertybių sąrašą;

c. kontroliuoja ir prižiūri šio Protokolo įgyvendinimą bei skatina kultūros vertybių, kurioms taikytina sustiprinta apsauga, identifikavimą;

d. svarsto ir komentuoja Šalių ataskaitas, prireikus prašo paaiškinimų ir rengia savo ataskaitą Šalių susitikimui apie šio Protokolo įgyvendinimą;

e. gauna ir svarsto prašymus dėl tarptautinės pagalbos pagal 32 straipsnį;

f. nustato, kaip bus naudojamas Fondas;

g. atlieka bet kokias kitas funkcijas, kurias jam paskiria Šalių susitikimas.

2. Komitetas vykdo savo funkcijas bendradarbiaudamas su generaliniu direktorium.

3. Komitetas bendradarbiauja su tarptautinėmis ir nacionalinėmis vyriausybėmis bei nevyriausybinėmis organizacijomis, siekiančiomis panašių kaip Konvencijos, jos Pirmojo Protokolo ir šio Protokolo tikslų. Komitetas į savo susirinkimus kaip patarėjus gali kviestis žymias profesines organizacijas, tokias kaip tos, kurios palaiko oficialius santykius su UNESCO, įskaitant Tarptautinį mėlynojo skydo komitetą (ICBS) ir jį sudarančias organizacijas, kad jos padėtų atlikti Komiteto funkcijas. Tarptautinio kultūros vertybių išsaugojimo ir atstatymo studijų centro (Romos centro) (ICCROM) ir Tarptautinio raudonojo kryžiaus komiteto atstovai taip pat gali būti kviečiami dalyvauti kaip patarėjai.

28 straipsnis. Sekretoriatas

Komitetui padeda UNESCO Sekretoriatas, kuris rengia Komiteto dokumentus ir jo susirinkimų darbotvarkę bei yra atsakingas už Komiteto sprendimų įgyvendinimą.

29 straipsnis. Kultūros vertybių apsaugos ginkluoto konflikto metu fondas

1. Šiuo straipsniu įsteigiamas Fondas tokiems tikslams:

a) teikti finansinę ar kitą pagalbą, kad būtų remiamos parengiamosios ar kitos priemonės, kurių reikia imtis taikos metu pagal, be kita ko, 5 straipsnį, 10 straipsnio b punktą ir 30 straipsnį; ir

b) teikti finansinę ar kitą pagalbą, susijusią su priemonėmis pavojaus atveju, laikinomis ar kitomis priemonėmis, kurių reikia imtis, kad būtų apsaugotos kultūros vertybės ginkluoto konflikto metu arba tuo metu, kai jos grąžinamos iš karto po karo veiksmų pabaigos pagal, be kita ko, 8 straipsnio a punktą.

2. Į Fondą įeina patikos fondas pagal UNESCO finansinių reglamentų nuostatas.

3. Fondo išmokos naudojamos tik tokiems tikslams, kuriuos savo sprendimu Komitetas nustato pagal 23 straipsnio 3 dalies c punkte nurodytas taisykles. Komitetas gali priimti įmokas, skirtas tik tam tikrai programai ar projektui, jei Komitetas yra nusprendęs dėl tokios programos ar projekto vykdymo.

4. Fondo lėšas sudaro:

a) savanoriškos Šalių įmokos;

b) įmokos, dovanojimai ar palikimai, kuriuos skiria:

i) kitos valstybės;

ii) UNESCO ar kitos Jungtinių Tautų sistemos organizacijos;

iii) kitos tarpvyriausybinės ar nevyriausybinės organizacijos;

iv) valstybinės ar privačios įstaigos arba asmenys;

c) Fondo sukauptos palūkanos;
d) lėšos, surinktos ir gautos renginiuose, skirtuose Fondui paremti; ir
e) visi kiti ištekliai, kuriuos leidžia Fondui taikomos taisyklės.

7 skyrius. Informacijos skleidimas ir tarptautinė pagalba

30 straipsnis. Informacijos skleidimas

1. Šalys stengiasi tinkamomis priemonėmis, visų pirma švietimo ir informacinėmis programomis, didinti visų žmonių supratimą apie kultūros vertybes ir pagarbą joms.

2. Šalys kaip galima plačiau paskelbia šio Protokolo nuostatas ir taikos, ir ginkluoto konflikto metu.

3. Bet kokios karinės ar civilinės institucijos, kurios ginkluoto konflikto metu prisiima atsakomybę už šio Protokolo taikymą, turi būti visapusiškai susipažinusios su jo tekstu. Tuo tikslu Šalys prireikus:

a) į savo karinius reglamentus įtraukia rekomendacijas ir instrukcijas dėl kultūros vertybių apsaugos;

b) bendradarbiaudamos su UNESCO ir atitinkamomis vyriausybinėmis ir nevyriausybinėmis organizacijomis parengia ir įgyvendina taikos meto mokymo ir švietimo programas;

c) per generalinį direktorių vienos kitoms perduoda informaciją apie įstatymus, administracines nuostatas ir priemones, kurių imtasi pagal a ir b punktus;

d) per generalinį direktorių kaip galima greičiau vienos kitoms praneša apie įstatymus ir administracines nuostatas, kuriuos jos ketina priimti, kad užtikrintų šio Protokolo taikymą.

31 straipsnis. Tarptautinis bendradarbiavimas

Tais atvejais, kai šiukščiai pažeidžiamas šis Protokolas, Šalys įsipareigoja veikti kartu per Komitetą arba kiekviena atskirai, bendradarbiaudamos su UNESCO ir Jungtinėmis Tautomis ir laikydamosi Jungtinių Tautų Chartijos nuostatų.

32 straipsnis. Tarptautinė pagalba

1. Šalis gali prašyti Komiteto suteikti tarptautinę pagalbą kultūros vertybei, kuriai taikoma sustiprinta apsauga, taip pat pagalbą, skirtą rengti, tobulinti ir įgyvendinti 10 straipsnyje nurodytus įstatymus, administracines nuostatas ir priemones.

2. Konflikto šalis, kuri nėra šio Protokolo Šalis, tačiau pagal 3 straipsnio 2 dalį priima ir taiko jo nuostatas, gali prašyti Komiteto suteikti atitinkamą tarptautinę pagalbą.

3. Komitetas priima prašymų dėl tarptautinės pagalbos teikimo taisykles ir nustato tokios tarptautinės pagalbos galimas formas.

4. Šalys yra skatinamos per Komitetą teikti visų rūšių techninę pagalbą jos paprašiusioms Šalims, kurios yra konflikto šalys.

33 straipsnis. UNESCO pagalba

1. Šalis gali kreiptis į UNESCO, prašydama suteikti techninę pagalbą organizuojant tos Šalies kultūros vertybių apsaugą, tokią kaip parengiamieji veiksmai, skirti apsaugoti kultūros vertybes, prevencinės ir organizacinės priemonės pavojaus atveju ir kultūros vertybių nacionalinio sąvado sudarymas, arba pagalbą, skirtą spręsti bet kokią su šio Protokolo taikymu susijusią problemą. UNESCO suteikia tokią pagalbą, laikydamasi savo programos ir resursų nustatytų ribų.

2. Šalys yra skatinamos teikti dvišalę arba daugiašalę techninę pagalbą. UNESCO yra įgaliota savo iniciatyva Šalims teikti pasiūlymus šiais klausimais.

8 skyrius. Šio Protokolo vykdymas

34 straipsnis. Saugančiosios Valstybės

Šis Protokolas taikomas bendradarbiaujant su Saugančiosiomis Valstybėmis, atsakingomis už konflikto Šalių interesų apsaugą.

35 straipsnis. Sutaikinimo procedūra

1. Saugančiosios Valstybės tarpininkauja ir padeda visais atvejais, kai jos mano, kad tai naudinga saugant kultūros vertybes, ypač jei kyla nesutarimų tarp konflikto Šalių dėl šio Protokolo nuostatų taikymo ar aiškinimo.

2. Tuo tikslu kiekviena Saugančioji Valstybė, gavusi vienos iš Šalių ar generalinio direktoriaus kvietimą arba savo iniciatyva, prireikus gali pasiūlyti konflikto Šalims valstybės, kuri nėra konflikto Šalis, teritorijoje surengti jų atstovų susitikimą, o ypač valdžios institucijų, atsakingų už kultūros vertybių apsaugą, atstovų susitikimą. Konflikto Šalys įsipareigoja įgyvendinti joms pateiktus pasiūlymus dėl susitikimo. Saugančiosios Valstybės konflikto Šalims teikia tvirtinti asmenį, kuris yra konflikto Šalimi nesančios valstybės pilietis arba kurį pasiūlė generalinis direktorius, kad toks asmuo galėtų būti pakviestas dalyvauti minėtame susitikime ir eiti pirmininko pareigas.

36 straipsnis. Sutaikinimas nesant Saugančiųjų Valstybių

1. Jei konfliktui nepaskiriamos Saugančiosios Valstybės, generalinis direktorius gali teikti savo pagalbą ar kita forma siekti sutaikinimo ir tarpininkauti, kad nesutarimas būtų išspręstas.

2. Vienos iš Šalių ar generalinio direktoriaus pakvietimu Komiteto pirmininkas prireikus gali pasiūlyti konflikto Šalims valstybės, kuri nėra konflikto Šalis, teritorijoje surengti jų atstovų susitikimą, o ypač valdžios institucijų, atsakingų už kultūros vertybių apsaugą, atstovų susitikimą.

37 straipsnis. Vertimai ir ataskaitos

1. Šį Protokolą Šalys išverčia į savo oficialiąsias kalbas ir perduoda tuos oficialius vertimus generaliniam direktoriui.

2. Kas ketveri metai Šalys pateikia Komitetui ataskaitą apie tai, kaip vykdomas šis Protokolas.

38 straipsnis. Valstybės atsakomybė

Jokia šio Protokolo nuostata, susijusi su asmenine baudžiamąja atsakomybe, nekeičia valstybių atsakomybės pagal tarptautinę teisę, įskaitant pareigą atlyginti nuostolius.

9 skyrius. Baigiamosios nuostatos

39 straipsnis. Kalbos

Šis Protokolas sudaromas anglų, arabų, ispanų, kinų, prancūzų ir rusų kalbomis. Visi šeši tekstai yra vienodai autentiški.

40 straipsnis. Pasirašymas

Šis Protokolas datuojamas 1999 m. kovo 26 d. Jis pateikiamas pasirašyti visoms Aukštosioms Susitariančiosioms Šalims Hagoje nuo 1999 m. gegužės 17 d. iki 1999 m. gruodžio 31 d.

41 straipsnis. Ratifikavimas, priėmimas arba patvirtinimas

1. Šis Protokolas turi būti ratifikuotas, priimtas arba patvirtintas Aukštųjų Susitariančiųjų Šalių, kurios jį pasirašė, pagal atitinkamas jų vidaus teisės procedūras.

2. Ratifikavimo, priėmimo arba patvirtinimo dokumentai deponuojami generaliniam direktoriui.

42 straipsnis. Prisijungimas

1. Nuo 2000 m. sausio 1 d. prie šio Protokolo gali prisijungti kitos Aukštosios Susitariančiosios Šalys.

2. Prie Protokolo prisijungiama generaliniam direktoriui deponuojant prisijungimo dokumentą.

43 straipsnis. Įsigaliojimas

1. Šis Protokolas įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai deponuojama dvidešimt ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentų.

2. Vėliau Protokolas kiekvienai Šaliai įsigalioja praėjus trims mėnesiams nuo tos dienos, kai deponuojamas jos ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentas.

44 straipsnis. Įsigaliojimas ginkluoto konflikto atveju

Konvencijos 18 ir 19 straipsniuose nurodytais atvejais ratifikavimas, priėmimas, patvirtinimas arba prisijungimas, kurių dokumentus konflikto Šalys deponuoja iki karo veiksmų ar okupacijos pradžios arba jiems jau prasidėjus, įsigalioja iš karto. Tokiais atvejais generalinis direktorius 46 straipsnyje nurodytus pranešimus perduoda kaip galima greičiau.

45 straipsnis. Denonsavimas

1. Kiekviena Šalis gali denonsuoti šį Protokolą.

2. Apie denonsavimą pranešama raštišku dokumentu, deponuojamu generaliniam direktoriui.

3. Denonsavimas įsigalioja praėjus vieneriems metams nuo tos dienos, kai gaunamas denonsavimo dokumentas. Tačiau jei tam laikotarpiui baigiantis Protokolą denonsuojanti Šalis dalyvauja ginkluotame konflikte, denonsavimas neįsigalioja tol, kol nepasibaigia karo veiksmai arba kol neužbaigiamos atlyginimo už kultūros vertybes procedūros, priklausomai nuo to, kuris veiksmas yra vėlesnis.

46 straipsnis. Pranešimas

Generalinis direktorius informuoja visas Aukštąsias Susitariančiąsias Šalis, taip pat Jungtinių Tautų Organizaciją, apie visų 41 ir 42 straipsniuose nurodytų ratifikavimo, priėmimo, patvirtinimo arba prisijungimo dokumentų deponavimą ir 45 straipsnyje nurodytus denonsavimus.

47 straipsnis. Užregistravimas Jungtinių Tautų Organizacijoje

Pagal Jungtinių Tautų Įstatų 102 straipsnį, šis Protokolas generalinio direktoriaus prašymu turi būti užregistruotas Jungtinių Tautų sekretoriate.

Tai patvirtindami, toliau nurodyti įgalioti asmenys pasirašė šį Protokolą.

Sudaryta 1999 m. kovo 26 d. Hagoje vienu originaliu egzemplioriumi, kuris deponuojamas UNESCO archyvuose ir kurio patvirtintos kopijos perduodamos visoms Aukštosioms Susitariančiosioms Šalims.

_____